

kinjeno ali v določenih presledkih. Če je neprekinjena, jo lahko tedensko sestavlja več kot en avtor in eno delo po metodi čtivo učitelja in učenca ali pa to metodo kombiniram z uporabo berila, obravnavo dramatike in pesništva. Po metodi čtivo učitelja in učenca lahko sproti obravnavamo vrednejše leposlovnje knjižne novosti.

V metodiki čtiva nastopajo v medsebojni igri in v različnih, več kot štirih sestavah razne prvine, kot:

povezanost s poukom književnosti oziroma samostojnost;

pismeno poročilo ali ustni prikaz;

večja ali manjša vloga učitelja oziroma učenca;

učiteljeva vezava s posameznikom ali z razredom;

počasnejši ali hitri tempo;

nastopi zdržema ali čtivo v presledkih;

nastop vseh v razredu ali dela razreda;

stopnja svobodnosti izbire oziroma določenost;

vprašanost ali nastop;

hkrati nastop posameznika ali dvojice, trojice učencev.

Čtivo je organizacijsko posebno zahtevna stvar. V učnem načrtu je treba predvideti, kateri način čtiva ali dva ali trije bodo najprimernejši v posameznem razredu. Razni načini so učiteljevo učno sredstvo v okviru enega šolskega leta in v okviru več let.

Berta Golob

Osnovna šola Preddvor

NAREKI

Ni dovolj, če pišemo nareke le kdaj pa kdaj; takrat, ko se spomnimo: saj res, n a r e k a že dolgo nismo pisali!

Svojo vrednost imajo na vseh stopnjah šol. Skoraj nemogoče je, da bi drugače naučili učenca prav uporabljati ločila in veliko začetnico. Pri nareku gre namreč za strnjeno besedilo in ne za posamezne stavke. Če vadimo pravopisna pravila ob posameznih stavkih, je v kakem 7. in 8. razredu le malo možnosti, da bi jih učenci pisali narobe, posebno kar se tiče ločil. Z vezano vsebino je drugače. Če posredujemo učencem napisan tekst z napakami, bodo že veliko stvari prezrli. Če pa jim besedilo narekujemo, mora biti njihova koncentracija znanja maksimalna: hkrati morajo misliti na več stvari. Tako se urijo v praktičnem uporabljanju znanja. Veliko napak napravijo v daljših stavčnih zvezah, ko moramo zato, ker so stavki dolgi, za logično celoto nekoliko počakati, da nas s pisanjem dohitijo. Na primer: Poleg navedenih dveh sort čebule pa je do nedavna bilo v mnogih vrtovih videti gredo šalotke, ki ... (Moj mali svet, II/6 str. 256). Učenci bodo postavili vejico tudi za besedo »čebule«. Prav zaradi

takih in podobnih napak so nareki dobra vaja za utrjevanje jezikovnega znanja, za stilne analize in za najrazličnejše jezikovne razgovore.

V 7. in 8. razredu naj bodo nareki dosti zahtevnejši kot v 6. r. Besedila narekujemo iz poljudnoznanstvenih knjig in revij ter iz dnevnega tiska. Tudi iz leposlovja, npr. izbrane odstavke iz biografskih romanov. Tako seznanjamo učence tudi z vsebino knjig, ki bi jim sicer zlepa ne prišle v roke. Ob tem jih naučimo navajati in dokumentirati citate, kar mu bo kasneje kdaj prav prišlo. Učenci spoznajo novega avtorja po imenu in stroki. Na ta način lahko pri pouku slovenskega jezika seznanimo doraščajočega človeka z delom marsikakega znanstvenika, domačega in tujega, pa še s prevajalcem, založbo in vsebino knjige. Svetujemo mu, kdaj naj knjigo prebere, da mu bo koristila. Vedno lahko najdemo čas za razgovor o knjigi (sami moramo seveda njeno vsebino poznati). Tako prihaja ob narekih do izraza tudi knjižna vzgoja.

Ker izbiramo besedila iz zelo različnih virov, učencem lahko pojasnimo številne tujke povsem življenjsko in enostavno. Učenci 8. razreda bi že morali vedeti, kaj pomeni analogija, asociacija, monotonost, sintaksa, sinteza, vitalnost itd., saj spada razumevanje in smiselno uporabljanje tujk k splošni kulturi.

Nareke je treba natančno preveriti in se o napakah pogovoriti. Dajejo tudi možnost večjih pravilnih zapisov (vejica namesto pike, npr.: Fant je bil lačen. Zato je prosil za kruh.). Uporabimo jih za stilistične vaje. Narekovano besedilo lahko učenci spremenijo tako, da zložene stavke spremenijo v proste in obratno. Pri tem s a m i ugotovijo pomembne stvari. Iz besedila lahko črtajo vse pridevnike ali pa jih vstavijo tja, kjer jih ni. Tekst dobi novo stilno podobo. Koristno in prijetno je narekovati starejše slovenske avtorje (Vodnik, iz Bleiweisovih Novic ...) z namenom, da učenci preoblikujejo besedilo v sodobni knjižni jezik. Pri tem naletijo na odmrle besede, na morfološke posebnosti, na zanimivo sintakso idr.

Kdaj vse to početi? Čim smo učence naučili najpotrebnejših stvari, ki so važne za razumevanje jezikovnih zakonitosti. Nekdo bo to napravil prej, nekdo kasneje, odvisno je pač od metode dela pri posameznem učitelju. Toda v 8. razredu, ko pretežno samo še ponavljamo, naj bi tak način jezikovnega pouka in vzgoje že prevladoval.

Arzenšek Ivanka

Jesenice

POPRAVLJANJE DOMAČIH NALOG NEKOLIKO DRUGAČE...

Učence nov način dela pritegne k aktivnejšemu sodelovanju in k večji pazljivosti. Učni uspeh je precej odvisen od načina dela. Ena popestritev je tudi popravljanje domačih nalog med poukom. Torej ne le poprava doma popravljenih domačih nalog. Kako naj to delo poteka? (Traja lahko le 15—20 minut, ker je